

Verslag workshop: inclusie

Richtsnoer 2:

de sportfederatie levert de nodige inspanningen om personen met een handicap te laten deelnemen aan sport of zich aan te sluiten bij een sportclub.

Onder leiding van:

Veerle Wouters (Vlaamse Liga Gehandicaptensport)

Verslaggevers:

Niels Ballegeer (stagestudent ICES vzw)

Matthieu Claus (stagestudenten ICES vzw)

Wie is de potentiële G-sporter?

1 op 8 Belgen onder de 65 jaar ondervindt een lichte of ernstige fysieke beperking. Ook mensen met psychische beperkingen (1 Belg op 9) hebben soms de nood aan begeleiding tijdens het sporten. Uiteraard kan een club of federatie niet voor elke doelgroep een volledig aanbod voorzien. Daarom is het belangrijk dat elke soort handicap goed wordt gedefinieerd om een duidelijke afbakening van de doelgroepen te krijgen.

De overheid kan hierbij helpen door een definitie op te stellen om zo duidelijkheid te scheppen. Bij deze definitie is het belangrijk om de persoon centraal te stellen. Daarom zou men terminologie moeten gebruiken als "Persoon met een beperking" of "Persoon met een handicap".

Momenteel onderscheidt men binnen de groep van personen met een handicap volgende groepen:

Personen met een auditieve handicap:

Deze mensen vinden van zichzelf dat ze geen handicap ondervinden. Zij beschouwen hun gebrek eerder als een communicatieprobleem. Kleine organisatorische aanpassingen (vlaggen i.p.v. fluitsignalen) kunnen volstaan om hen in een gewone club of competitie mee te laten sporten. Men ziet vaak mensen van deze doelgroep mee sporten in reguliere clubs. Voor deze mensen bestaat er al een uitgebreid aanbod. Organisaties als "SPORTA" en de Deaflympics voorzien voor hen heel wat mogelijkheden.

Personen met een motorische handicap:

Belangrijk bij deze doelgroep is dat motorische problemen niet altijd direct opvallen. Personen met coördinatieproblemen kunnen zeker ook tot deze groep behoren. Binnenin deze groep is er een grote verscheidenheid aanwezig. Zo heb je mensen met motorische problemen die ten gevolge van een hersenletsel ontstaan zijn, personen met een amputatie en personen in een rolstoel. Elke subgroep zal zo zijn eigen problemen ondervinden en een andere aanpak vereisen.

Begeleiders van deze groepen moeten er zeker van bewust zijn dat deze groep vaak op cognitief vlak geen gebreken ondervinden. Eenzelfde aanpak als bij valide personen is dus zeker noodzakelijk.

Personen met een verstandelijke handicap:

Deze personen zijn vandaag de dag het meest vertegenwoordigd in de sportclubs. Bij deze mensen kan sport en bewegen therapeutische werken. Het is dan ook zeer belangrijk voor deze groep om regelmatig te kunnen bewegen onder een goede begeleiding.

Personen met een visuele handicap:

Deze groep is duidelijk afgebakend. Een persoon wordt als visueel gehandicapt beschouwd wanneer het zicht $1/10^e$ bedraagt van iemand met een goed zicht. Een bril of lenzen kunnen geen hulp meer bieden voor hen. Voor deze personen moet een veilige sportomgeving gecreëerd worden.

Personen met een psychische handicap:

Er is sprake van een psychische beperking wanneer het gevoelsmatig denken regelmatig verstoord wordt. Dit heeft een grote invloed op hun dagelijks functioneren. De symptomen zijn niet altijd herkenbaar en het is moeilijk om te bepalen of een persoon nu al dan niet psychische problemen ondervindt. Belangrijk om weten is dat mensen met psychische problemen kunnen genezen. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat bewegen een therapeutische werking heeft.

“Psylos” is een sportfederatie in Vlaanderen die zich richt op deze doelgroep en activiteiten voor hen organiseert. Deze personen ondervinden vaak een angst om naar een normale club toe te stappen.

Sport bij personen met een handicap:

Er is heerst een algemene consensus dat bewegen en sport een heilzaam effect heeft bij personen met een beperking. Niet alleen op fysiek vlak, maar ook op sociaal vlak. Sport zorgt er voor dat mensen sociale contacten te leggen en op die manier komt men uit zijn isolement. Daarom is het noodzakelijk dat de medische wereld samen met de maatschappelijke sector personen met een handicap stimuleren om aan sport te doen. Dit aspect zou meer aan bod moeten komen tijdens de opleiding van artsen, kinesisten, maatschappelijke werkers, Vandaag blijkt dat 39% van de personen met een handicap tussen de 15 en 50 jaar niet aan sport doet. Bij de validen is dit 19%. Een verklaring hiervoor is dat er heel wat drempels bestaan die ervoor zorgen dat een persoon met een beperking niet aan sporten toekomt.

Drempels/knelpunten bij de potentiële G-sporter:

Persoonlijke drempels:

- geen interesse in bewegen:
Hierin kan de rol van artsen, maatschappelijke werkers en de persoonlijke entourage een grote invloed hebben. Personen met een handicap moeten soms veelvuldig gestimuleerd worden om aan sport te doen.
- de ernst van de handicap:
Het is niet altijd mogelijk om aan sport te doen, soms is de handicap zo ernstig dat sporten of bewegen niet mogelijk is.
- acceptatie van de handicap door het individu zelf:
Het accepteren van de beperking is een eerste stap. Het is belangrijk om de mogelijkheden te bekijken en van daaruit vertrekken om aan sport te doen. Soms kan het beter zijn om voor een speciaal aangepast aanbod te kiezen i.p.v. het gewone aanbod.

Sociale drempels:

- omgeving die niet stimuleert:
Zoals eerder vermeld is de sociale omgeving die het sporten stimuleert cruciaal! G-sport vergt echter niet alleen een inspanning van de persoon met de handicap, ook de omgeving zal veel inspanningen moeten leveren. Het vervoer en opvang eist heel wat tijd en energie van de omgeving.

- weinig sociale contacten:

Het gebrek aan sociale contacten zorgt ervoor dat een persoon niet in aanraking komt met het sportaanbod. Mond aan mond reclame blijkt nog steeds de belangrijkste vorm van communicatie te zijn.

Organisatorische drempels:

- Het vervoer en de verre verplaatsingen:

Personen met een handicap zijn vaak aangewezen op anderen om ergens te geraken. Het openbare vervoer is voor hen vaak ook geen oplossing. Doordat het sportaanbod niet overal even groot is, moeten ze vaak grote afstanden afleggen vooraleer te kunnen sporten in een geschikte omgeving.

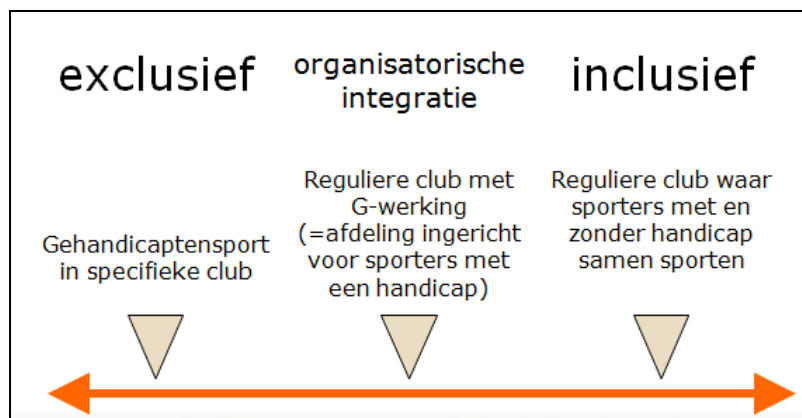
- financiële draagkracht:

Over het algemeen is G-sport financieel gezien duurder dan valide sport. Men heeft vaak nood aan aangepast materiaal om een specifieke sport te kunnen beoefenen. Een basket- of tennisrolstoel kan gemakkelijk 4000 euro kosten en is dan alleen geschikt te sporten. Het financiële aspect is vaak de grootste drempel voor een persoon met een handicap om aan sport te doen.

Het Sportaanbod:

Vlaanderen beschikt momenteel over drie sportfederaties die inspanningen leveren op het vlak van gehandicaptensport: De Vlaamse Liga Gehandicaptensport (VLG), Psylos en Recreas. Het is de bedoeling van de federaties om breedtesport voor personen met een handicap uit te breiden.

Een persoon met een beperking zou op sportvlak een keuze moeten maken die inspeelt op zijn behoefte. Sommigen willen deel uitmaken van een reguliere sportclub, terwijl anderen liever zuiver exclusief willen samenspelen met andere personen met een handicap. Daarom is het belangrijk om volgende mogelijkheden over heel Vlaanderen aan te bieden:

Iedere Sport is voor personen met een handicap toegankelijk. Op recreatief niveau is dit zeker het geval wanneer men de nodige aanpassingen doorvoert. Op competitief niveau is dit wat moeilijker maar niet onmogelijk, de regels moeten dan wel aangepast worden.

De mensen die betrokken zijn met het organiseren van G-sport moeten bewust zijn van het feit dat personen met een beperking willen behandeld worden zoals iedereen. Hoe meer je benadrukt dat je speciaal voor hen iets organiseert, hoe minder dit hen aanspreekt.

KIJK STEEDS NAAR DE MOGELIJKHEDEN NIET NAAR DE BEPERKINGEN!

Hoe kan men het aanbod organiseren op clubniveau?

Een Actieplan opstellen:

De Oriënterings- en planningsfase:

1. Creëer een draagvlak bij het gehele bestuur en de leden:
Iedereen binnenin de club moet achter het project staan. Het organiseren van G-sport vergt een grotere inspanning en het kost ook meer dan eenzelfde project voor valide personen. Uit ervaring blijkt dat het gehele bestuur achter het project moet staan, anders is er weinig kans op slagen.
2. Contacten met derden:
Probeer een samenwerkingsverband op te richten met federaties, sportdiensten en naburige clubs. Dit zorgt voor een beter promotie en naambekendheid. Dit zal ervoor zorgen dat personen met een handicap sneller in contact kunnen komen met bepaalde projecten.
3. Specificeer uw doelgroep:
Door het feit dat iedere doelgroep andere beperkingen en mogelijkheden heeft, is het niet mogelijk om voor iedereen een degelijk sportaanbod uit te werken. Werk daarom van in het begin met een duidelijk afgebakende groep.
4. Inplannen in de begroting:
Het aanbieden van G-sport binnen de club brengt een aanzienlijke meerkost met zich mee. Dit vooral onder de vorm van extra begeleiding voor een beperkt aantal personen. Houd hier op voorhand zeker rekening mee. Anderzijds bestaan er subsidies voor dergelijke projecten.
5. Formuleren van de doelstellingen:
Het is belangrijk om realistische doelstellingen na te streven. Houd rekening dat de potentiële doelgroep sowieso kleiner is dan bij de valide doelgroep. De mogelijkheden van personen met een handicap zijn ook anders.
6. Zoeken van geschikte trainers/vrijwilligers:
Zorg op voorhand voor gemotiveerde lesgevers. Hierbij is het zo dat een didactisch goede trainer bij validen ook zeker geschikt is voor het begeleiden van personen met een beperking. De Vlaamse Trainers School (VTS) heeft een module "Begeleider van sporters met een handicap". Men streeft er zelfs naar om een deel van deze cursus te integreren in de gewone initiator opleidingen.
7. Zoeken van geschikte sportinfrastructuur:
Niet alle sportinfrastructuur is toegankelijk voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers. Grote aanpassingen zijn echter niet altijd nodig. Door op voorhand een aantal kleine aanpassingen te doen, kan men bepaalde problemen vermijden.

De uitwerking:

1. Bekend maken van het sportaanbod:
Tijdens het lopende project moet er voldoende energie worden gestoken in promotie! Het is de club zelf die het project naar buiten moet brengen. Zoals eerder vermeld kunnen samenwerkingsverbanden met sportdiensten en federaties een grote bijdrage leveren. Flyers en folders zijn ook een mogelijkheid, maar mond tot mond reclame blijkt toch het meest

efficiënt. Gerichte promotie is vaak moeilijk door de versnippering van het sportlandschap voor personen met een handicap.

2. Kennismakingsactiviteiten:

Het beginnen sporten bij een club en het bijhorende inschrijvingsgeld vormen soms een barrière die ervoor zorgt dat personen met een handicap niet beginnen sporten in clubverband. Kennismakingsdagen, initiatietrainingen en het openstellen van de trainingen om eenmalig gratis mee te spelen kunnen deze drempel verlagen.

3. Duurzaam aanbod :

Zorg met behulp van de trainers en begeleiders voor consistentie in de uren en trainingsdagen. Het opstellen van een trainingsplan waarin men doelen nastreeft werkt motiverend voor de sporters.

Het contant betalen van lidgeld is niet altijd evident voor personen met een handicap. Lidgeld vragen is zeker nodig, dit zorgt voor extra motivatie en stelt de club in staat meer kwalitatief aanbod uit te werken. Een spreidingsplan voor de betaling kan wel een oplossing bieden.

Opvolgen van de drop-out:

Wanneer een sporter afhaakt is het belangrijk om na te gaan waarom dit zo was. Bevraag de persoon in kwestie, dit kan pijnpunten binnen de organisatie naar voren brengen.

De evaluatie:

1. Evalueren van het actieplan:

Leg op voorhand een evaluatiemoment vast voor het evalueren van het project. Evalueren is even belangrijk als het uitvoeren. Dit geeft de organisatie de mogelijkheid om de mindere aspecten van het plan te achterhalen en bij te sturen waar nodig.

2. Doelgroep:

Hier kan je de vraag stellen of je de geschikte doelgroep hebt aangesproken. Eventueel kan er een heroriëntering volgen en kan een andere doelgroep aangesproken worden.

3. Promotie:

Promotie is essentieel om voldoende deelnemers te krijgen. Ga na of de promotiekanalen geschikt waren om de doelgroep te bereiken.

4. Tevredenheid van deelnemers – bestuur:

Dit is misschien wel het belangrijkste aspect! Breedtesport voor personen met een handicap moet vooral gericht zijn op plezierbeleving en de sociale contacten. Wanneer iedereen tevreden is, is de motivatie hoger om het project door te zetten.

5. Financiën:

Indien men op voorhand rekening heeft gehouden met het feit dat het organiseren van G-sport meer kost dan valide sport zal de club minder snel voor verrassingen komen te staan. Een club moet zich natuurlijk niet in de schulden werken, het financiële aspect moet dus zeker geëvalueerd worden.